

Trgovinska in obrtna zbornica

je imela dne 29. oktobra 1885. svojo redno sejo, kateri je predsedoval predsednik Josip Kušar v navzočnosti vladinega zastopnika gosp. c. k. dvornega svètnika Rudolfa grofa Chorinskega.

Seje so se udeleževali ti-le gg. zbornični svetniki: Ivan Baumgartner, Ivan Dogan, Oroslav Dolenc, Ivan Nep. Horak (podpredsednik), Alojzij Jenko, Anton Klein, Maks Krenner, Karl Luckmann, Mihael Pakič, Ivan Perdan, Vaso Petričič, Josip Ribič, Fran Ks. Souvan in Jarnej Žitnik.

Predsednik konstatuje navzočnost v sklepčnost potrebnega števila zbornikov, otvori sejo in imenuje overovateljema zapisnika današnje seje gg. Ivana Baumgartnerja in Antona Kleina.

I. Odobri se zapisnik seje z dne 9. oktobra t. l.

II. Zbornični tajnik poroča o delovanju zborničnem v času od dne 29. junija do 29. oktobra t. l., kar se na znanje vzame.

To poročilo obsega med drugim sledeče:

1. Ukaze vis. c. kr. trgovinskega ministerstva zadevajoče:

- a) Navodila o onem v Rumunijo uvoženem blagu, ki se ima po pogodbinu tarifi ocariniti. V to svrhu treba blagu izvirne potrdnice, ki jo imajo izdavat v odpravnem kraji bivajoči rumunski zastopnik, oziroma okrajno oblastvo ali pa načelnik carinskega urada, kateremu se blago za izvoz v Rumunijo napové;
- b) trgovino z netilnim blagom ob zapadnem obrežju afrikanskem, v Egiptu in južni Ameriki;
- c) rabo francoščine ali italijanščine v trgovinskem dopisovanju rabijo, kedar pošiljajo svoje cenike itd.;
- d) navodila o natančni oznambi kot uvozno ali prevozno blago, kedar se pošilja v Švico;
- e) zopetno premeno nekaterih postavk ruske carinske tarife;
- f) naznanilo, da se bodo o pravem času izdala potrebna navodila o sestavljanju statističnega poročila za l. 1885.;
- g) opozorjenje na spomenico, priobčeno v listu „Austria“, ki jo je spisal in trgovinskemu ministerstvu predložil trgovec Jurij Hütterot v Trstu razpravljajoč načine in sredstva, katera bi utegnili biti primerna, da bi se povzdignila trgovina z iztočno Azijo;
- h) opozorenje na poročilo o trgovinskih razmerah perzijskih, priobčeno v listu „Austria“, katero je spisal vodja c. k. konzulata v Teheranu, stotnik konjice g. Rudolf Fuchs;
- i) opozorenje na razpravo o izvršbi razsodeb avstrijskih in ogerskih sodišč v Bolgariji. Ta razprava, priobčena v listu „Austria“, podaja prizadetim trgovcem jako važne poduke o trgovinskih razmerah v Bolgariji;
- k) doposlatev normalnega uzorca tkanine, iz katere se imajo napravljati propisane hlače za uniformo državnih uradnikov;
- l) poročilo, da se je odpravilo samotrstvo z žigicami in cigaretnim papirjem na Grškem;
- m) naznanilo, da je francoska vlada oporekla napravo, s katero je bila naznačila riž in enako blago kot vojno preimitnino (contrebant), ako se je uvozilo na Kitajsko;
- n) navodila o upisovanju (trgovskih) znamk (mark);
- o) opozorjenje na poročilo c. k. konzulata v Belemgradu, priobčenem v listu „Austria“, o razmerji avstrijske in ogerske izvozne trgovine v Srbiji. To poročilo nasvetuje sredstva, kako naj bi se

izvozna trgovina pomnožila, in navaja imenoma mnogo poštenih in zaupnih trgovskih tvrdek v Belemgradu in družih večih mestih na Srbskem, ki tudi izterjavanje in kupčijska posredovanja dobro oskrbujejo.

2. Razpise vis. c. kr. državnega vojnega ministra zadevajoče oskrbovanja vsevrstnega blaga za vojniško opravo itd.

3. Dopise c. k. deželne vlade zadevajoče:

- a) Poročilo, da je vis. c. k. trgovinsko ministerstvo odobrilo računski sklep zbornični za l. 1884;
- b) poročilo, da se je odobrilo zadrugovanje političnega okraja kamniškega;
- c) poročilo, da se je pričelo podučevati na obrtni napredovalni šoli v Kamniku;
- d) poročilo, da se je mozelski občini političnega okraja kočevskega dovolila preložitvev letnega sejma;
- e) poročilo, kam naj se uplačujejo globe zaradi prestopkov obrtnih propisov.

4. Napravo obrtnih knjig v domačo rabo zbornice.

III. Gosp. zbornični svetnik Mihael Pakič bere odsekovo poročilo o zborničnem proračunu za l. 1886.

Poleg tega določile so se potrebščine z 4473 gold., ki so se od onih v letu 1885. za 94 gold. 50 kr. pomnožile, in sicer po največ radi tega, ker se je za obrtne napredovalne šole in pa za pisarniške potrebščine več preračunilo.

Dosedanji nakladni odstotek popolnoma zaleže za potrebščine, odsek predlaga torej:

Zbornica naj vsprejme proračun ter naj ga po c. k. deželni vladi podá v potrjenje Nj. vzvišenosti trgovinskemu ministru.

Zbornica je potrdila vse proračunske postavke z edino spremeno, da je v eno točko spojila točki „plača“ in „nagrade tajniku“. To pa proračuna ni nikakor po višalo, in se je vsprejel potem odsekov predlog.

(Dalje prihodnjič.)

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

21.

Vrtovi grški in rimski.

Kedar so semitski narodi prišli v dotiko z Evropo, začeli so prenašati kulturo in ž njo tudi kulturne rastline. S tem se je začelo razvijati novo kulturno življenje, najpreje na Grškem. Do malega so nadkrilili Grki v vsaki umetnosti vse vzhodne narode, samo v umetnem vrtnarstvu so ostali daleč za njimi. Vrtovi grški so imeli dolgo, popolnoma drugo značenje in drugo vrednost, kakor vrtovi vzhodnih narodov. Stari Grki so si domišljevali, da po drevesih bogovi in boginje stanujejo, in so zato pojedine nasade kot svetinje spoštovali, ter jih ogradili z zidom, da jih tako odločijo od grešnega sveta. Kedar se je začela na Grškem razvijati in razcvetati umetnost, tedaj so po svetih gajih postavili kipe bogov in boginj, žrtvenike, pa tudi tempeljne. Prvi vrtovi so bili zunaj mest, zato ni čuda, da so meščanje radi hodili v te gaje, da se naužijejo svežega zraka. Tako so se sprevergli s časom sveti gaji v javne vrtove, na katerih se je zbiral najčislaneji in najučeneji grški svet. Na teh vrtovih se je izcimila in razcimila grška filozofija. Sokrat še ni zahajal v svete gaje, da v njih uči svoj nauk, nego je zbiral svoje učence pred domom svojim in na ulici. Prirode on ni poznal in cenil, menil je, da se od nje ne bi mogel kaj

naučiti. Zbog tega je rekel sam o sebi, da nikdar ne hodi iz mesta, ker želi pri vsaki stopinji, ki jo naredi, naučiti se kaj malega, ali od drevja in polja se ne more ničesa naučiti.

Platon je bil drugih misli, začel je zbirati svoje učence v krasnem perivoju na obali Kefiza. Ta perivoj je bil ograjen z visokimi zidini in zasajen z bujnimi platanami. Mnogo potov je vodilo po urejenih drevoredih, na primernih mestih so stali žrtveniki in razni kipi, umetni vodometi so zrak razhlajevali in vrt napajali. V gajih, ki so bili Apolonu posvečeni, imel je Aristotel svoja prirodopisna predavanja, in nasledoval ga je učenec njegov Teofrast. V teh gajih se je izcimila prva klica znanstvene botanike, in res je to bilo najdostojnejše mesto za to prekrasno znanost. Tu pod vednim nebesom, pod okriljem nježnega zelenila nastale so akademije in liceji, in to je bilo zunaj mesta.

Prvi vrt v mestu je zasadil grški filozof Epikur, in začel zbirati učence svoje na njem. S svojo ostalino je razpoložil tako, da se morajo učenci po smrti njegovi enkrat vsakega meseca izbrati na vrtu njegovem ter v veselju preslavljati spomin njegov. Njega so posnemali še mnogi drugi, in tako je bilo čedalje več vrtov po grških mestih. Selski svet je imel uže davno poprej več smisla za vrtove in cvetličje. S sadunosnim drevjem vred je izgojeval po vrtovih mirte, lavorike, bršljin, narcise, žefran, mak, vijolice in druge cvetlice. V Atenah je bila vijolica najpriljubljeniša cvetlica. Aristofan omenja v Atenah trga, na katerem so cvetlice prodajali in kjer so se kapci za to prekrasno robo prav trgali. Priljubljeno uresno drevje na Grškem je bila tudi platana. V Atenah je stala ena gorostasna platana, pod katero so filozofi zbirali in podučevali svoje učence. Najkrasnejši vrtovi grški so bili zasajeni po naselbinah, v Mali Aziji in v Afriki. Ves stari vek se je čudil njih krasoti. Prav gotovo so se ti vrtovi razvili pod vplivom vzhodnega ukusa.

Na Italijanskem se je umetno vrtnarstvo s početka slabo razvijalo. Še le h koncu rimske republike, ko se je jela v Rimu zbirati vsa umetnost in vse bogastvo sveta, vzdignilo se je tudi vrtnarstvo, in za časa cesarjev se je popelo do najvišega vrhunca. Prvi rimski vrt, ki ga omenjajo, bil je vrt Tarkvinija Superba. Prve lepe vrtove je zasadil Lukul. Na vojnah v Aziji je videl prekrasne vrtove, ki so se mu tako prikupili, da je začel nabirati raznih semen in živih rastlin za dom svoj. Prekrasni njegovi vrtovi so se širili ob morski obali v napoljskem zalivu. Nasul je tu umetnih brežičkov, izkopal nježnih jezer, zasadil najlepših rastlin, tako da so se vrtovi njegovi mogli meriti z onimi na izhodu. Za Lukula velé, da je uredil prvi mestni vrt, in sicer v Rimu. Odslej se je vrtnarstvo v Rimu čedalje bolj in jako razkošno širilo. Vrtovi so se na toliko umnožili, da je začelo zemlje poljedelcem zmanjkovati, in Rim je moral svoje oči vpreti na žitnice v Siciliji in v Afriki. Horac v svojih odah se boji, da bi utegnilo proveliko nagnenje do vrtnarstva škodovati poljedelstvu. Manje vrtove so imeli samo zaradi koristi, ker so jih zasajali največ s sadunosnim drevjem.

S početka cesarske dobe se je vrtnarstvo zeló neukusno razvijalo. Ob tej dobi so imeli premožni Rimci na deželi razen sadovnjakov in prostorov za prvotne rastline, tudi še vrtove za zabavo. Po teh umetnih vrtovih je rastla tisa, mirta, cipresa in pušpan, in ta drevesa so tako obrezovali in pristriževali, da so napravljali umetne figure. Ali kmalu je začel predirati bolji ukus, in najkrasnejši vrtovi so se pojavili ne samo na deželi, nego tudi v samem Rimu. Vsi ti vrtovi so bili sedaj vrlo pravilno izpeljani, navadno so bili obzidani ali ograjeni s pušpanovo mejo. Sem in tje so bile na-

sajene platane in lavorike v ravne drevorede, in izmed njih so gledali kipi in druge umetnine. Eden drevored je vodil do ukusnega tempeljčka, eden do dražestnega letnega dvorca, eden do mramornega vodometu, ki je metal bistro vodo v širok basin, po katerem so ribice plavale. Na primernih mestih so se šopirile cvetlice in razne druge uresne rastline. Razen teh manjših vrtov je bilo v Rimu za cesarske dobe ogromnih perivojev, v katerih se na umeten način oponašali vse krasote prirode. Bile so tu umetne doline in brežički, potoki, jezera, gaji, zelene tratine, mali zverinjaki in ribnjaki, in pri vsem tem vsakovrstni letni dvorci in kioski. Kaj vse se je godilo na vrtovih Neronovih, o tem pripoveduje cerkvena povestnica.

Kjer so bile hiše tako na tesnem, da se ni mogel narediti dolg in širok vrt, ondi so čveterovoglato dvorišče spremenili v nježen cvetnjak. V odkopanih zaspinah pompejskih nahajamo malo ne v vsakem domu vrtiček. Sredi vrtička so stali kipi domačih bogov in boginj, a pred njimi je metal vodomet bistro vodo, ki je letela v kamenito školjko. Takih vrtičkov je bilo gotovo mnogo tudi v Rimu. Siromašnejši ljudje, kateri niso imeli nikakega vrta, izgojevali so cvetlice pod okni, in Plinij je miloval te siromašne cvetlice, ki so ob ozkih mestnih ulicah brez svetlobe in solnca kukavno životarile.

Za časa, ko je Rim se zibal v bogastvu in v slavi, bil je poln vrtov in cvetličja. Med gostimi kopami hiš je bil ali velik vrt, ali javen perivoj. Največ vrtov pa je bilo ob desnem obrežji Tibere po ravnini in po obližnjih holmih. Tu so bili tudi cesarski vrtovi, na katere je vsak smel zahajati. Okolo Marsovega polja so se širile lavorike in platane v pravilnih drevoredih. Platane so bile jako priljubljene. Rimski govornik Hortensij je zalival svoje platane z vinom, in drugi rimski velikaši so nahajali v tem plemenito zabavo, da so sami platane sadili. Pred tempeljni in okolo njih so stala stara drevesa, katera so Rimci jako spoštovali in z največo skrbjo čuvali. Bilo je tu starih gorostasnih dreves, o kojih so pravili, da so rastla še o onem času, ko so Rim utemelili. Na samem bučnem forumu, kjer se je zbiral najčislanejši rimski svet, rastle so smokve in oljke, in stali so hladniki z vinsko trto opleteni. Kako daleč so se vrtovi tudi zunaj mesta širili, povzamemo iz ožbe katero je Seneka navalil na rimske bogataše, kjer velí, da ni brežička, katerega oni ne bi s svojimi vrtovi prekrili, da ni reke, ni jezera, ki bi ju oni s svojimi perivoji ne zaokrožili, in da ob vsakem toplem studencu, ob morskem zalivu postavljajo svoje letne dvorce.

Politične stvari.

Nemški kancelar Bismark zoper Slované na Pruskem in zoper večino nemškega državnega zbora.

Minuli četrtek je knez Bismark zopet rohnél v pruskem deželnem zboru tako zoper poljski narod v izhodnih pruskih deželah in zoper one poslaniške kroge nemškega državnega zbora, kateri so pouzročili sklep resolucije proti nečloveškem postopanju tamošnje vlade nasproti inostranskim slovanskim prebivalcem na Ruskem, — Bismark segel je nazaj v leto 1815. in je skušal dokazati, da je poljski narod na Pruskem nezvest podanik, da zmiraj le hrepeneč po ponovljenji poljskega kraljestva. Trdil je, da je tega kriva tamošnja duhovščina in pa poljsko plemstvo. — Kulturni bo, o